

יפרוק המדבר *Anabasis articulata* - פורח במדבר

(אוקטובר 2015)

כתב: אבי שמידע

יפרוק המדבר *Anabasis articulata* הוא בן-שיח מדברי הנמנה על משפחת הסלקיים השכיח ושולט במדבר הסהרו-ערבי בעולם ובנגב הצחיח בארץ. **יפרוק המדבר** חסר עלים וגבעוליו בנויים פרקים ירוקים הממלאים את תפקיד ההטמעה. פריחתו חלה בחודש אוקטובר. הפרחים זעירים, בוקעים מבין מפרקי הגבעולים; עטיף הפרח התנוון ואיננו וכאשר הפרח בשיא הפריחה רואים 5 אבקנים בולטים ובמרכזם צלקת דמויית שני כדורים מגובששים. אברי הנקבה (הצלקת) מבשילים בכל פרח לפני אברי הזכר (האבקנים) ובכך נמנעת האבקה עצמית, אך רק באופן חלקי, שכן מספר הפרחים רק והפריחה מתמשכת מהפרקים התחתונים לפרקים העליונים לאורך הגבעול הפורח. לכן, בעוד שהפרחים העליונים בתפוצה נמצאים במצב נקבי, הפרחים בפרקים התחתונים יותר מפזרים אבקה אשר רובה מתפזרת ברוח למרחקים אך חלקה מגיע לפרחים העליונים הנמצאים בשלב נקבי. על ידי כך מתאפשרת הן האבקה זרה והן האבקה עצמית.

יפרוק המדבר

מימין לשמאל: שיח עם הענפים הפרוקים והבשרניים. קלאוס הולצאפפל ©; ענפים בפריחה - נטע אור ©; פרחים בתקריב, אבקנים וצלקת. עוז גולן ©

להגדלה - לחצו על התמונות

יפרוק המדבר הוא המין היחידי מבין הסלקיים המדבריים הפורחים בסתיו, המעכב את הבשלת הפרי שלו עד לאביב של העונה הבאה; הפרי מבשיל ומתפרק רק בחודש מרץ

שלאחר החורף. מגוף הפרי צומחות 5 כנפיים קרומיות גדולות (במין **יפרוק תלת-כנפי** מתפתחות רק 3 כנפים) שצבען כצבע הקש או אדום כהן. רוב המטיילים וחובבי הטבע מתבלבלים וחושבים כי כנפי הפרי הם עלי הכותרת של הפרח, אולם בכל מיני הסלקיים הנראים לכאורה כנושאים פרחים אדמדמים בסתיו, למעשה אלה כנפי הפירות העוזרות בהפצת רוח (כך גם **במלחית אשונה**, **בשנהבית הרוזמרין**, **בחמד המדבר** ו**באלניה נאה**). באותה אוכלוסיה ניתן למצוא פרטים בעלי כנפיים אדומות בצד פרטים בעלי צבע כנפיים לבנבן. ההסבר לשונות זו בצבע כנפי הפירות אינו ידוע.

פירות של **יפרוק המדבר**. מימין - מיקי גודלמן ©; משמאל - עוז גולן ©

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: שמידע א 2015 יפרוק המדבר *Anabasis articulata* - פורח במדבר (אוקטובר 2015), "פורחים עכשיו", כתב-עת "כלנית" מספר 2.

<https://www.kalanit.org.il/anabasis-articulata-09-2015>